dr hab. Sybilla Skałuba

Ocena pracy doktorskiej,
dorobku artystycznego i dydaktycznego mgr Charlotte Biszewski w przewodzie doktorskim,
w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki,
wszczętym przez Radę Dyscypliny Artystycznej
Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Podstawowe informacje

W czerwcu 2021 mgr Charlotte Biszewski przedstawiła do oceny pracę doktorską pt.: Embedded in Print: Analogue Storytelling in the Digital Age zrealizowaną na Międzywydziałowych Studiach Doktoranckich z językiem wykładowym angielskim na Wydziale w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.
By odkryć powody, dla których artystka wnika w strukturę zadanego sobie problemu, musimy rzetelnie prześledzić jej historię, opartą na serii doświadczeń, związanych zarówno ze ścieżką artystyczną, jak i dydaktyczną. Obie w tym przypadku stanowią nierozerwalny monolit i podstawę w zaprezentowanej dysertacji. Moja recenzja opierać się będzie na dokumentacji przygotowanej przez Doktorantkę i w tym miejscu zaznaczę, że czuje w związku z tym pewien niedosyt sensoryczny, tak potrzebny w zrozumieniu tej dogłębnej i tytanicznej pracy, jaką autorka wykonała, by znaleźć odpowiedź na nurtujące ją pytania. Pytania, do których odniosę się w dalszej części subiektywnej oceny przedłożonego doktoratu.

Ocena dorobku twórczego i aktywności artystycznej oraz ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego w obszarze sztuki.

Urodzona w Bristolu w Wielkiej Brytanii w 1988 roku Pani Charlotte w 2015 roku ukończyła, z tytułem magistra (MA), studia na kierunku Multi-disciplinary Printmaking w the University of the West of Eng-land w Bristolu. Trzy lata przed rozpoczęciem kształcenia na Wydziale Grafiki i Sztuki Akademii

Sztuk Pięknych we Wrocławiu, działała już na polu grafiki eksperymentalnej, zdradzając swoje silne powiązania, ze światem nauki i sztuki. Zaczynem przyszłych realizacji staje się TranSiberia, an Interactive Book, zrealizowany w 2017 roku. Ta interaktywna książka łączy wszystko to, co potem stanie się polem interpretacyjnym w szerszym kontekście dociekań naukowych.

Papier, druk i elektronika, a od siebie dodam jeszcze „proces" i „błąd", który nieoczekiwanie ujawnia się w kolejnych doświadczeniach i eksperymentach, w analogowo cyfrowym świecie autorki i staje się, równie ważny podczas kreacji i dochodzenia do założonego celu. Swoje kolejne prace ujawniała kolejno w wystawach i projektach, m.in. Between Type and Cyan, Eesti Truki-ja-paberimuuseum Tartu, Estonia (wystawa indywidualna, 2018), wcześniej wspomniana, TransSiberia, WCU, Spokane Washington, USA (wystawa indywidualna, 2018), Satellite Imagery, TYPA Gallery, Tartu, Estonia (2020), The 11th Kochi Triennial of Prints, Japonia (2020), Exposure, Open Out Festival, Tromso, Norwegia (2020); Prints into Space, with Muhu Print, ACM Arts Space, Tallinn, Estonia (2020), Reframing Southmead, We The Curious (science museum), Bristol, UK (2021).

Czytając obszerną i dokładną dokumentację, można zaobserwować ogromne pokłady empatii twórczej, ujawniającej się głównie w pracy kolektywnej i wzajemnej interakcji z inspirującymi autorytetami. Poszukiwanie miejsc, przedmiotów, nowych przestrzeni, które dzięki swojej energii oddziałują na autorkę, stają się inspiracją i motorem napędzającym do działania. Dlatego tak ważne miejsce zajmują w procesie poznawczym rezydencje artystyczne, w których Doktorantka czynnie uczestniczczy.

Wymienie ważniejsze, tj.: Cyanotype Residency, Interval, Bristol (2019), Estonian Paper and Print Museum, Internship (2019); Printmaking Residency, Integrated digital media at New York Universi-ty, New York (2020).

Wszystkie te dokonania stają się imponujące, biorąc pod uwagę fakt, że godziła pracę badawczą, organizatorską, popularyzatorską będąc jednocześnie zaangażowaną w pracę dydaktyczną na Akademii – autorska oferta programowa dla studen-tów Erasmusa (2018–2021), jak i poza nią: Spike Print Studio, Bristol, UK (2018), Cyanotype and Diazoprint, Interval, Bristol, UK (2019), Paper Speakers Workshop IDM, at NYU, New York, USA (2020), Letterpress and Papermaking Course, TYPA/ Estonian Academy of Fine Art, Tallin, Estonia (2021).

Jednocześnie, biorąc czynny udział w wielu warsztatach, tj.: Carborundum Printing, Muhu Print, Estonia, Muhu, Estonia (2020), On-line Electronics Workshop with Synesthetica Studio, Ukraine (2021). Publikowała również wyniki swoich badań: Biszewski, C., Bristol set in print. Publishing History, 33-67 (2018); Biszewski, C., Lippa, P. Between History and Innovation, a survey of print museums, Acta Academi-ae Artium Vilnensis (2020); Biszewski, C., Post-Digital Letterpress Printing, Book of Abstracts, i2ADS – Re-search Institute in Art, Design and Society University of Porto, ISBN 978-989-54703-0-3

(2020); Biszewski C., Exploring Paper and Print, Pressing Matters, Issue 10 (2020), Biszewski, C, Innovation in the Museum Context, TYPA (2021).

Pani Charlotta została wielokrotnie nagrodzona i doceniona, otrzymując m.in.:Social Machinery Film Festival, Italy, Film Award (2018)
oraz Visegrad Scholarship, Open Society Archives, Budapest (2019) Została uhonorowana prestiżowym Stypendium im. Jerzego Grotowskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie sztuki w ramach Programu Stypendialnego dla doktorantów przyznawanego przez Prezydenta Wrocławia (2019). Otrzymała również nagrodę Europa Nostra Heritage Award, Illucidare Special Prize for Heritage-led Innovation, Nominacja TYPA (2020).

Ocena koncepcji i realizacji pracy doktorskiej

Technonauka i sztuka technonaukowa są obecnie zjawiskiem immanentnie wpisanym w pejzaż sztuki wykorzystującej nowe technologie i nowe media. Pani Charlotta wprowadza odbiorcę w świat sztuki hybrydycznej i transdyscyplinarnej. Istotą jej jest proces łączenia różnych mediów i rodzajów kreacji w nową formę ekspresji artystycznej, a także przekraczanie granic pomiędzy sztuką i praktyką badawczą, sztuką i społeczno-politycznym aktywizmem. Jest to obecnie twór, nie do końca precyzyjnie desygnujący, zbiór konkretnych fenomenów sztuki nowych mediów, jak pisze Piot Zawojski w swoim traktacie, Technokultura i jej manifestacje artystyczne, wydaje się jednak pomocny, do wydzielenia w tym obszarze sztuki, takich działań, jakie reprezentuje Pani Charlotta.
U podstaw wszystkiego, co autorka robi, tkwi również silna potrzeba kontaktu z klasycznym warsztatem. Łączy ona bowiem klasyczne tradycyjne formy druku ze współczesnymi możliwościami druku elektronicznego oraz druku postcyfrowego. Testuje cięcie laserowe, korzysta z frezarki cnc, naświetla, trawi, lutuje, bada, poszerzając stopniowo paletę możliwości przekazu i narzędzi graficznych.
Star Maps 40 to jedna z eksperymentalnych prac, której elementy są grawerowane laserowo bezpośrednio na papierze, a następnie myte i bielone. Pojawia się sensoryczny obiekt, a może matryca? Czy też grafika? Autorka ujawnia nowy wymiar matrycowania idei. Następuje redefinicja matrycy, którą w tym przypadku możemy postrzegać jako formę nie tylko do kształtowania i powielania, ale i formę ostatecznie zdefiniowaną.
Nadrzędnym celem autorki jest „stworzenie ogólnodostępnego, rzetelnego źródła informacji dla przyszłych artystów, poruszających się w obszarze druku, informatyki i elektroniki". Bazy danych/makerspace potrzebnej do wymiany doświadczeń, efektów badań i współpracy online. Dydaktyczne zacięcie każe autorce szczerze dzielić się z publicznością całą zebraną wiedzą z procesu poznawczego, towarzyszącego jej podczas licznych eksperymentów. Wprowadza to czasem lekki chaos w odbiorze, jednak szczerość przekazu ujmuje i rozgrzesza pewne niedociągnięcia, które ujawniają się w dołączonym blogu.

Jednak prospołeczna postawa i otwartość na kolaborację artystyczną staje się nadrzędnym celem, a nie forma przekazu danej informacji.
W dokumentacji oraz portfolio informacja i przekaz jest już klarowny i ułatwia penetrację kolejnych prac. Każda z nich okraszona jest rzetelnym opisem, wnikliwą analizą, dając nam pogląd na to, kim jest Pani Charlotte Biszewski.

Ścieżka, jaką przemierza artystka, przywodzi na myśl wiązkę fraktalnie rozkładającego się prądu. Kolejne odnogi rozbudowują się i piętrzą w kolejne, a niektóre zatrzymują się, nie mając dalszego ciągu. Napotykając problem, doświadczenie zostaje przerwane, proces zatrzymany, a nowe wyzwanie kieruje Doktorantkę w przeciwną stronę.
Etap doświadczeń i związanych z tym procesem wielu porażek staje się bardzo istotnym czynnikiem budującym rzeczywistość, w jakiej powstaje gotowy obiekt.
Błąd podczas kreacji projektu, rysunku, skaza na etapie końcowej realizacji, paradoksalnie bardziej stymuluje wyobraźnię i pozwala wniknąć w nieodkryte dotąd rejony eksploracji w poszukiwaniu utajonych kontekstów, niż kontrolowany od początku do końca proces twórczy.
Autorka jest gotowa na działanie poza schematem i posiada w sobie pewnego rodzaju odwagę w podejmowaniu ryzyka, mimo widma porażki; odwagę, która często skłania ją do niestereotypowych rozwiązań. Można nawet przyjąć, że Błąd staje się świetnym punktem wyjścia do eksperymentu z materią graficzną i nie tylko.

Przykładem może tu być praca pt.: *Galaxies and Cosmologies*, wydrukowana w Print Lab na Tandon School of Engineering, która jest kontynuacją wcześniejszych już badań nad tuszami termochromatycznymi, zmieniającymi kolor pod wpływem ciepła. Pojawiający się problem z mocą obwodu grzewczego, który w efekcie nie ujawnia finalnie pełnego obrazu, a jedynie jego subtelną część, staje się pewnego rodzaju metaforą podjętego tematu, jakim jest wizualizacja i symulacja wszechświata, który nadal dla nas jest niepojęty i wciąż otulony tajemniczością.
Kolejną, intrygującą formalnie, ale i ważną w kontekście obecnych problemów cywilizacji pracą jest *The Resonance of Waste*. Autorka prezentowała ją podczas 19. Przeglądu Sztuki Survival "Westeland", który odbył się w Porcie Miejskim we Wrocławiu w 2020 roku. Wodorosty z zanieczyszczonych akwenów morskich, stają się bazą do produkcji papieru, autorka osadza w nim wiązki elektroniczne, tworząc głośniki papierowe. Całośc dopełnia linia melodyczna, która jest realnym dźwiękiem płynących ścieków. Pani Charlotte zwraca nam uwagę, że to czas, kiedy tradycyjne i egocentryczne uprawianie sztuki powinno zastąpić się społecznym aktywizmem, perswazją, budowaniem narracji, zmieniającą społeczną świadomość. To czas, by świat sztuki nawiązał silną współpracę ze światem nauki, a artyści uruchamiali swoją wyobraźnię, nie tylko po to, by budzić sumienia, ale i po to, by wnikać i tropić wszelkie aspekty problemów ekonomicznych, społecznych i kulturowych.

Ta praca odpowiada również na dwa zadane przez artystkę pytania: Dlaczego warto badać druk elektryczny?, Jakie znaczenie ma druk i papier dla tej formy technologii? Myślę, że odpowiedz, została zawarta powyżej.
Odpowiedz na ostatnie pytanie: W jaki sposób patrzenie w niebo umożliwiło zrozumienie, kim jesteśmy? Znajdziemy w ostatnim zaprezentowanym zestawie prac pt.: *Harmonics*, które odwołują się do starożytnej astronomii i interdyscyplinarnej eksploracji kosmosu. Idea ruchu planet i gwiazd tworzących hałas lub fale radiowe stanowi dla autorki bazę do odkrywania nowych przestrzeni artystycznych. Obrazuje to zestaw 4 grafiki wykonanych w technice drzeworytu, jako szlachetnego i wyrafinowanego medium współczesnej wypowiedzi. Bibuła Japońska nadaje pracy ulotny charakter, podkreślając subtelność i kunszt wybranej techniki. Zestaw dopełniają 4 obiekty garficzne, hybrydy papieru, farby i światłą. Muzyka sfer i Kepplerowską ideą ruchu zostaje osadzona w warstwie dźwiękowej obiektu, będąca efektem współpracy z Patrickiem McGinleyem. Instalacja ta jest dopełnieniem i zwieńczeniem trzyletniej pracy Pani Charlotte. Praca ta jest hołdem dla techniki pozyskiwania i produkcji papieru oraz dla manualnej pracy u podstaw. Przejmując jednak role naukowca, autorka staje się również zdolna do projektowania nowej materii graficznej, tworząc kolejne klony, przeszczepy i hybrydy w niekończącym się procesie nowych doświadczeń.

Spotkanie z twórczością autorki jest dla mnie bardzo inspirująca, ale też bliskie temu, co sama proklamuje wśród studentów. Założenia mojej pracowni opierają się na wierze, że tradycyjne, klasyczne podejście przy warsztacie i solidna edukacja plastyczna w tym kierunku mogą i powinny mocno wspierać działania funkcjonujące aktualnie w zakresie sztuki współczesnej. Pewne zjawiska ikonograficzne zaistnieją tylko i wyłącznie dzięki wiedzy i doświadczeniu płynących w linii prostej z manualnej i technicznej praktyki warsztatowej. Założenia programowe pracowni wynikają zatem z otwartego charakteru doświadczenia procesu twórczego przy warsztacie druku wypukłego. Celem jest refleksja nad takimi pojęciami jak powtarzalność obrazu, multiplikacja matrycy, kwestia kopii i oryginału, potrzeba odbitki, rola kopii a przede wszystkim przeznaczenie matrycy jako prapoczątku obrazu. Warsztat wypukły jako technologia wysoce dostępna i przyjazna sprzyja postawie eksperymentalnej. Rozwija zjawisko grafiki warsztatowej, wzbogacając ją również w warstwie językowej o takie określenia jak obiekt graficzny, instalacja graficzna czy graficzna tkanina.
Dlatego działania Pani Charlotte są mi bliskie również na polu moich własnych doświadczeń artystycznych, gdzie eksperyment często staje się bodźcem do autorskiej kreacji z matrycą.

Konkluzja

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji proces kształcenia i doskonalenia własnej wiedzy i umiejętności w zakresie sztuki stawia przed nami w osobie doktorantki wszechstronnie przygotowaną artystkę i pracownika nauki. Osiągnięcia artystyczne, twórcze, naukowe i dydaktyczne Pani mgr Charlotte Biszewski stanowią nie tylko znaczący wkład w samą dyscyplinę sztuk plastycznych, są również efektywnym przełożeniem na sferę nauki, dydaktyki i upowszechnienia kultury oraz kształtowania estetycznych postaw artystycznych. Na podstawie lektury i analizy koncepcji oraz realizacji jej rozprawy, a następnie biorąc pod uwagę dorobek twórczy, rekomenduję nadanie mgr Charlotte Biszewski stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Z poważaniem

dr hab. Sybilla Skałuba

dr hab. Sybilla Skałuba